

Baykal'ın çaresizliği

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Baykal'ın son zamanlarda geliştirdiği 'inciler' çeşitli yönleriyle ele alınıp

yerli yerine oturtuldu. Aslında öylesine ortaya atılmış bu kavramları enine boyuna tartışmanın bir anlamı yok, ama ben Murat Belge'nin pazar günkü yazısında bıraktığı yerden bir şeyler söyleyeceğim. Bu yazıda Baykal'ın yaklaşımını hazırlayan somut pratiği tartışayım. Çarşamba günü de işin daha düşünsel ve Baykal'dan arındırılmış yanına değineyim.

1. 'Anadolu solu' gibi bir kavramın olamayacağı çok farklı bağlamlarda, çok farklı açılardan ele alınıp daha önce tartışılmıştır. Bir kere, sosyalizmi, 13'üncü yüzyılın feodal değer yargıları içinden çıkarıp tanımlamak söz konusu olamaz. İkincisi, diyelim, Avrupa sosyal demokrasisinin de arkasında Hıristiyan hümanizmasından bir şeyler vardır denilerek bu yola sapıldı ama unutmamak gerekir ki, o, sosyal demokrasiyi, sosyalizmi oluşturan öğelerden sadece bir tanesidir ve sadece basit bir ahlak telakkisi bağlamında geçerlidir. Onun dışında 13'üncü yüzyıldan bu yana gelen Anadolu birikimi ne başkaldırı bağlamında ne de düşünsel birikim olarak bugünkü sosyalizme temel oluşturamaz. Eğer böyle olsaydı, Batı sosyalizmi sadece Aziz Paulus ve Spartaküs'te başlayıp biterdi.

2. Elbette solun toplumsal örüntüleri içinde yerli bir şeyler olacaktır, ama evrenselliği yok sayan bir sol düşünmek olanaksızdır. Oysa, şimdi Baykal'ın el attığı yaklaşım Türkiye'de sol açılımların tarihinde çok sapılmış bir çıkmaz sokaktır. Bir dönemde SHP bu 'yerlilik' arayışlarının içine girerek, sonunda 'halkçılık' ve 'milliyetçilik' tuzaklarına düşmüştü. O partiyi oradan, dolayısıyla tarihsel değerinin ötesinde bir etkinlik kazanan altı ok fetişizminden çıkarmak için çok çaba harcanmıştı. Olmadı; Karayalçın'ın beceriksizliği sonunda Baykal'ın el koyması partiyi yok ettiği gibi, daha SHP-CHP birleşmesi sırasında ideoloji daha sağ bir çizgiye çekildi ve arayışlar sonuçsuz kaldı. O arada, Ecevit'in büsbütün sağlaşma sürecinde getirdiği kavram ve yaklaşımlar, şimdi parlamentoya girebilmek için uçan kuştan medet uman Baykal'ın da (daima yaptığı gibi konjonktürün arkasından gitme çaresizliği içinde) aynı çizgiye gelmesiyle katılaştı. Kaldı ki, tekrar edeyim, bu savların yeni hiçbir yanı yok. Ecevit, daha yıllarca önce 'yabancı'dır diyerek sosyal demokrasiyi sözcük düzeyinde bile kullanmaktan kaçınmıştı ve o sırada Baykal da o hareketin kurmayları arasında yer almıştı. Kısacası, Baykal'ın bugünkü iddiaları, tamamen yerli bir model kurma ihtirası içinde Türkiye'deki merkez solun sağlaştırılarak tüketilmesi sürecinin son evresidir.

3. Baykal, şimdi, sanki bir matahmış gibi çevresine birtakım isimler toplayarak bunu da bir sol açılım gibi sunmaya çalışıyor. Eğer her birisi farklı yerlerden gelen bu insanları bir araya toplayan şey Türkiye'ye neden Baykal kendi dışındaki solun içinden çıkmış insanların önerilerine kulak tıkayıp, merkez sağda dirsek çürütmüş, kerameti kendinden menkul insanlara yöneliyor? Baykal'ın sağa açılmaya öncelik vermesi eğer Özal benzeri 'birleştiricilik' anlayışını yansıtıyorsa bizatihi onun kendisi sağlaşmaktır; çünkü, Özal, depolitizasyon sürecinin, apolitikleştirme modelinin siyasetçisiydi ve 'birleştirme' bu anlamlara geliyordu ve bir ideolojisizleştirme çabasıydı. Oysa bugün Türkiye'nin gereksinimi siyasettir, ideolojik somutluktur, hatta radikalizmdir. Onu da ancak reel koşulların reel tahlilini gerçekleştiren bir sol hareket yapabilir.

Çarşambaya...